

Doorlopende leerlijn economie & ondernemen Huygens College/Horizon College Heerhugowaard

Het Huygens College Heerhugowaard heeft zich in 2020 ingeschreven voor de Pilot economie & ondernemen in de Nieuwe leerweg VMBO. Het jaar daarvoor was het Huygens al gestart met Technologie & Toepassing, maar toen er een pilot kwam voor E&O heeft de school zich daarvoor direct aangemeld. De school werd toegelaten en mocht meedoen aan de pilot en ontving daardoor ook een behoorlijke subsidie. Samen met afdelingsleider Tim Peschke en docenten Hamza Demirtas en Michael Meijer is begonnen met het ontwikkelen van lesmateriaal, PTA's examenprogramma's, inrichten leslokaal en alle zaken die daarbij komen.

Projectteam

Ongeveer rond dezelfde tijd ontstond het eerste contact tussen het Huygens en het Horizon in de personen Michael Meijer (Decaan Huygens), Bianca de Jong (Horizon afdeling Commercie) en Evelien Blokker (Horizonafdeling Commercie). Het Horizon wilde graag zijn opleiding in de richting Handel Commercie en Ondernemen onder aandacht brengen bij leerlingen van het Vmbo. Het Huygens was voor het nieuwe vak E&O juist op zoek naar samenwerking met het MBO. Beide wisten dat een samenwerking voor beide scholen een meerwaarde zou betekenen en dus werd onderzocht hoe dat kon worden ingevuld. Ook de direct leidinggevenden Tim Peschke en Barry van Brenk zijn vanaf het begin bij het project betrokken. Sinds het begin van dit schooljaar is ook Susan Kuil-Winter als projectleider en docent voor de lessen aan TL4 aangeschoven.

Nieuwe Leerweg E&O

In de nieuwe leerweg maken leerlingen kennis met de wereld van arbeid en beroep door middel van een praktijkgericht programma. Op deze wijze krijgen leerlingen de mogelijkheid hun talenten te ontdekken en op basis van ervaringen gefundeerde keuzes te maken. Waarbij het doel van de nieuwe leerweg is om leerlingen optimaal voor te bereiden op de doorstroom naar mbo-4 opleidingen of het havo.

Pilot

De pilot is eind 2020 gestart en inmiddels bieden 140 pilotscholen een praktijkgericht programma. In deze pilot proberen docenten met hun leerlingen, per school, één of twee praktijkgerichte programma's uit. De pilotscholen reflecteren op de programma's en geven suggesties voor verbetering.

De pilot is bedoeld om in de praktijk te onderzoeken wat werkt en wat niet. Hoe de nieuwe leerweg en het praktijkgericht programma het beste ingericht kunnen worden en wat scholen en leerlingen nodig hebben. Gedurende de pilot kunnen zowel het aantal als de inhoud van de programma's veranderen.

Het lesprogramma voor de nieuwe vak E&O is dus nog volop in ontwikkeling. Een ding staat vast: het is een praktijkvak met opdrachten uit het bedrijfsleven. Er worden geen (of zo min mogelijk) boeken gebruikt, toetsen worden ook niet gegeven. Daartegenover staan opdrachten van organisaties of bedrijven die de leerlingen moeten oplossen. Bij het vak leren de leerlingen zoal digitale

vaardigheden, presenteren, verslaglegging, samenwerken, creatief denken, verantwoordelijkheid nemen, maar vooral gaat het ook om contact met externe opdrachtgevers.

Samenwerking

Op het Huygens is ervoor gekozen om de leerlingen in de lessentabel 4 uur voor het vak E&O te geven in het derde en het vierde studiejaar. Dat is ruim en daardoor ontstond ook ruimte om misschien iets met het Horizon te organiseren. Wat als we nou eens 1 uur in de week vrijmaken voor het Horizon College om lessen/modules te geven op het Huygens. De richting Handel, Commercie en Ondernemen waar Bianca en Evelien voor werken heeft veel raakvlakken met E&O en het moest toch mogelijk zijn om enkele examentermen uit het concept examenprogramma van E&O te vinden die ook op het MBO terug zijn te vinden. Die werden gevonden en stiekem werd al gedacht aan een doorlopende leerlijn, of zelfs een doorlopende leerroute

Verschil tussen een doorlopende leerroute en een doorlopende leerlijn

Een doorlopende leerroute is een route die gebruik maakt van de mogelijkheden die de wet biedt, dus bijvoorbeeld gezamenlijk onderwijs, gespreid examen, in het vmbo starten met (een deel van) de mbo-opleiding. Werken vanuit een gezamenlijke visie en een gezamenlijk PTA/OER, gebruik maken van de mogelijkheid om de teambevoegdheid in te zetten en dat allemaal op basis van afstemming van de inhoud van de programma's en een samenwerkingsovereenkomst tussen vmbo en mbo. Om gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden die de wet biedt, moet deze aangemeld worden bij DUO.

In een doorlopende leerlijn worden programma's vooral inhoudelijk op elkaar afgestemd, maar wordt er geen gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden zoals die hierboven staan. Vaak vormt een doorlopende leerlijn de start van de ontwikkeling van een doorlopende leerroute.

Zogezegd, zo gedaan. We zijn gaan brainstormen over wat we de leerlingen zouden kunnen aanbieden, dat ook op het MBO wordt gegeven en waarbij ze vaardigheden zouden leren die ze op dat MBO of later zouden kunnen gebruiken. In het schooljaar 2021-2022 zijn we begonnen in het 3de leerjaar met het aanbieden van 3 verschillende onderdelen: Elevator Pitch, Telefonische Acquisitie en verkoopgesprekken. In het vierde schooljaar volgen de leerlingen ondernemerschap.

Deze lessen in het 3de leerjaar worden gegeven op het Huygens College door docenten van het Horizon en in het 4de leerjaar gaan de leerlingen naar het Horizon College toe voor hun lessen, zodat ze al een beetje een gevoel kunnen krijgen over hoe het er op het MBO aan toe gaat.

Derde jaar

In 3 periodes met één uur in de week les, leren onze leerlingen drie verschillende vaardigheden, zoals die ook op het MBO worden aangeleerd. Het zijn geen complete modules, maar gedeelten. De leerlingen sluiten een onderdeel wel af met een examen, maar deze geeft geen vrijstelling op het MBO. Wel tellen deze cijfers mee in het overgangscijfer van de leerling. Het eerste onderdeel is de Elevator Pitch. Hier leren de leerlingen zichzelf presenteren volgens de STAR methode. Het tweede onderdeel is telefonische acquisitie. Leerlingen leren een afspraak te maken over de telefoon. Het derde onderdeel is verkoopgesprekken. Hoe spreek je een klant aan, wat voor vragen stel je, welke verkooptechnieken ga je toepassen.

Elk onderdeel wordt afgesloten met een examen in een zo goed mogelijk nagebootste 'live setting'. Dit maakt het voor de leerlingen extra spannend, maar dat beïnvloedt de cijfers vooralsnog niet negatief. De leerlingen gaan in het derde jaar ook een aantal keer naar het Horizon College toe om

daar les te krijgen, informatie te krijgen en sfeer te proeven. We hopen dat de overgang voor de leerlingen daardoor beter verloopt.

Vierde jaar

In het vierde leerjaar volgen de leerlingen alle lessen op het Horizon College. Ze volgen dat jaar een volledige keuzemodule, wat ook een vrijstelling geeft bij een overgang naar het MBO. Het gaat om de module: oriëntatie op het ondernemerschap. Voor MBO-leerlingen is dit een keuzeonderdeel waar ze tijdens de keuzeweken een hele week aan werken. De leerlingen van het Huygens volgen deze module één lesuur per week gedurende het hele jaar. De huidige lichter gaat in maart examen doen en we zijn heel benieuwd naar de resultaten.

Susidie Leerlabs

December 2021 is de subsidie van Leerlabs toegewezen. Deze gelden hebben het voor ons makkelijker gemaakt om de samenwerking uit te breiden en verder te onderzoeken. Het team is uitgebreid met Susan Kuil-Winter. Naast het lesgeven aan onze TL4 leerlingen werkt ze aan het project. Zij doet veel onderzoek, schijft het startdocument en is organisatorisch van grote waarde. Het organiseren van bijeenkomsten/vergaderingen van 2 verschillende scholen met ook nog eens verschillende docenten, mentoren, decanen en leidinggevenden is een hele klus.

Practische uitdagingen

Na het zoeken naar een datum waarop iedereen aanwezig kan zijn bij vergaderingen was de eerste echt serieuze uitdaging het plannen van de lessen in het rooster van alle docenten bij de verschillende scholen. Dit schooljaar zijn daar 6 verschillende docenten bij betrokken. De periodes vallen niet gelijk en de lessen aan TL3 worden door 2 verschillende docenten gegeven. Er is gekozen om dit of aan het begin van de dag te doen, of aan het eind van de dag. De lessen aan TL4 zijn op maandag ochtend om 9.00 uur. De lessen aan TL3 worden op woensdag het 7de en 8ste uur (14.30-15.20-16.10 uur) gegeven. De docent van het Horizon geeft dan eerst de ene klas les en het uur daarna de andere.

Een andere zware uitdaging was organisatorisch en dan vooral tussen docent (horizon) en leerling (huygens). De docenten van het Horizon staan niet op de loonlijst van het Huygens, maar worden ingehuurd en daardoor hebben zij ook geen schoolmail, magister/microsoft365/teams etc inloggegevens. Het heeft bijna een jaar geduurd voordat deze zaken geregeld zijn en nog steeds lopen we tegen problemen aan zoals met cijfer invoeren.

Voor de docenten van het MBO is lesgeven aan een andere leeftijdsgroep (14-15 jaar) dan ze gewend zijn een uitdaging. Wat zij vanzelfsprekend vinden voor hun eigen leerlingen (17-23 jaar) blijkt in de praktijk niet vanzelfsprekend te zijn. De docenten (en de leerlingen) moeten zich aanpassen!

Problemen/valkuilen

Toekomstige leerlabs/scholen die een soortgelijk project overwegen wil ik voor een aantal zaken waarschuwen.

- Het team moet niet te klein zijn. Het is heel veel werk, te veel voor een paar enthousiastelingen.
- De leiding moet er direct bij betrokken worden.
- Er moeten (genoeg:-) taakuren voor worden vrijgemaakt
- Leerlingen moeten van tevoren goed geïnformeerd worden over het vak en de inhoud
-

Toekomst

We hebben net een bijeenkomst gehad met alle betrokkenen en daarin zijn we eensgezind over de toekomst. Er moet nog veel onderzocht en verbeterd worden, maar we verwachten dat dit gaat lukken. Er is van beide kanten de bereidheid om er tijd en energie in te steken en ook de leiding ondersteunt dit met uren. We hopen dat deze samenwerking in eerste instantie uitmondt in een doorlopende leerlijn en uiteindelijk in een leerroute.